

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 79.

ANULU XXIV.

Sabiu 315 Octomvre 1876.

Telegraful este Duminica si Joi, la fiecare două săptămăni cu adausul Foișorii. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditura foiei, preafara la s. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n. iar pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

(trecelele parti ale Transilvaniei st pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru întâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Situatiunea politica este si remane inca serioasa. Eri si alata-eri telegraful a dusu in tóte patru pártile lumii scirea ca Pórt'a a propusu unu armistitiu de síése luni. Diplomati'a a salutatu acestu evenimentu cá pre unu inceputu alu pácei definitive. N'a trecut inse nici o di si acela si telegraful ne spune dela Vien'a, ca Serbi'a a declinatú dela sine armistitiulu in modu oficialu. Situatiunea este dara totu cea de mai înainte. Cernaieff, care este autorulu moralu alu acestei declinári motivéza respingerea armistitiulu cu impregiurarea, ca pentru Serbi'a o campania de iérna este mai favorabile. Si alte motive se mai aducu in contr'a armistitiulu. Motive, ca prin unu armistitiu asiá indelungatu Turci'a aru fi crutiata de strapatiele unei campanie de iérna; aru face in restempulu armistitiulu pregatiri intensive de rebelu spre a-lu continuá. in primavéra, prin urmare, pacea carea aru trebuí sa fia scopulu armistitiulu totu nu aru fi asigurata.

Alta telegrama sosita eri la „Hztg“ de aici confirma cele de pána aci. Eata ce se dice in telegrama:

Vien'a 14 Octobre. Cestiunea orientala a intratu intr'unu stadiu nou. Austri'a si Russi'a s'au invoitu cá cea din urma sa intre in actiune, pána cându Austro-Ungari'a, deocamdata remâne neutrala. — Circuléza sciri ca in Constantinopole a eruptu revolutiunea. Autenticu in privinti'a acést'a inca nu se scie nimic'a.

Interesanta este telegram'a urmátore a foiei de aici „Hr. Ztg.“

Bucuresci 14 Octobre. S'a ordonatu mobilisarea artileriei teritoriale románesci; intréga armat'a se va postá dealungulu Dunárei. „S. d Tgbltt“ amintindu in revista „Resbelulu“ de acestu evenimentu dice:

„Ce rolú va avé armat'a romána si déca acést'a, crescendu intimitatea între Russi'a si Romani'a are sa servésca de avangarda rusésca, precum afirma multi, póte ca este o urmare a caletoriei ministrului Bratianu la Livadi'a. Atát'a este siguru ca postarea armatei románe dealungulu Dunárei contine o amenintiere indreptata asupr'a Turciei, la care cea din urma se va vedé silita a respunde punendu din parte-si trupe dealungulu Dunárei. Prin mesur'a acést'a este invederatu planuita divisiunea puterilor turcesci, carea pentru Turci'a este cu atát'a mai periculósa, cu cátu, in impregiurárele de fatia ea se vede pusa in fati'a unei puteri armate considerabile. Armat'a romána consta: din armat'a permanenta: 4 divisiuni cari au o fortia de 39,000 infanteria 4000, cavaleria si 124 tunuri; mai departe din armat'a teritoriala carea se imparte in dorobanti (cavaleria) 30 escadróne cu 12,120 calareti si 19,278 infanteria, formata in 9 bataliuni séu 36 companii. Militiile neactive (unu felu de glóte) se concentréza in bataliuni 32,000 la numeru.“

Acést'a armata, in totalitatea ei 206,398 combatanti pusa pe picioru de rebelu, in adeveru póte sa aiba unu rolú insemnatu in cestiunea orientulu.

„P. C.“ i se scie din Odessa:

„Evenimintele de pre peninsul'a balcanica tienu cetatea nóstra intr'o viia agitatie. De o parte entusiasmu

mare pentru o eventuale interventie a regimulu nostru in favórea crestiniilor, cari traiescu sub dominatiunea turcesca, de alta parte locuitorii comercianti, mai cu séma cei mai avuti, recunoscú periculii pentru cetatea nóstra maritima, cari aru resultá in urm'a intrárei Russiei in actiune, amestecandu-se in fapta in confusiunile peninsulei balcanice. Cu tóte aceste preponderéza acei'a cari dorescu sa véda ca oper'a eliberárei se incepe cu energia. Pe fia care di se insinua voluntari pentru Serbi'a, pe fia care di suntu in portu demonstratiuni, la cari participa, si grecii cese afla aici. O di bogata de emotiuni am avutu cu ocaziunea plecárei a 300 cosaci dela Don. Populatiunea mai tóta a fostu pe picióre. Toti curgeau spre strad'a italiana, de unde se miscau mai departe spre portu spre a petrece pre cosaci. Acesti'a cántau cánteculu: „La Dunare merge cosaculu“ si masese intonara dimpreuna cu densii. Din mii de guri resuná esclamatieuna: „Cale buna si tapte mari!“ si in fine cu totii cántara cu mare entusiasmu inmulu popularu.

Milionarii nostri — si in cetatea nóstra nu suntu putieni — intr'o adunare ad hoc au conclusu a formá unu regimentu de voluntari, pre care, ecuipatu si armatu pe spesele loru, sa-lu tramita Serbiei. Dealtmintrea s'au unitu sa tramita ministrului de rebelu serbescu si o suma mai mare de bani, pentru cá regimentulu amintitu, celu putienu la inceputu, sa nu i se platésca soldulu din cass'a statulu. Inrolárele s'au si inceputu. Cei mai multi voluntari suntu din Nicolaiieff, Cherson, Ananieff si Bender. E sperantia ca regimentulu in scurtu tempu va fi completu.

Grecii de aici, atátu in cluburile cátu si in foile loru, au dechiaratu ca ei nu suntu indiferenti cátra sórtea slavilor si regreta, ca in momentele de fatia regimulu grecescu este passivu. Declaratiunea acést'a a moderatu fórtetare ur'a intensiva ce o aveu mai înainte rusii cátra grecii.“

Cavaleri'a militieloru din Galiti'a este impartita in trei regimente, designandu-i-se si locurile de concentratiune. Se vede dara ca pasii s'au facutu pentru organizarea amanata pré multu a cavaleriei galitiane. Facuta odata organizarea acést'a, Galiti'a va fi in stare a pune in picióre, la casu de rebelu, 97 escadróne a 150 calareti.

„Mémorial diplomatique“ a publicatu dilele acestea o interesanta dare de séma despre unu raportu alu dlui Vivianu, fostu consulu generalu alu Marei-Britanie in Bucuresci. Publicandu acést'a dare de séma, „le Mémorial“ o insotiesce de aprecíari fórtetare bine-voitóre pentru Romani'a. Estra gemu si noi din acést'a dare de séma pártile cari urméza:

„Guvernulu englesu si celu americanu au obiceiulu de a publicá in toti anii raporturi ale agentiloru loru diplomatici séu consulari, prin cari dá informatiuni folositóre si curióse asupr'a tieriloru unde suntu acreditati.

„In mai multe renduri amu imprumutatu acést'a escelinte sorginte de informatiuni, pre cari in zadarule-aru cautá cine-va aiurea; unu raportu alu dlui Vivianu despre Romani'a ne procura ocaziunea de a es-

trage din nou ce-va de aici. D. Vivianu, care a fostu tramisu in Egiptu, erá, nu de multu, consulu generalu si agentu diplomaticu alu Marei Britanii in Bucuresci. Raportulu seu este scurtu, dara plinu de fapte si de cifre. Analis'a lui se va ceti cu folos.

„D. Vivianu incepe prin a stabili situatiunea romániloru din punctulu de vedere etnograficu; elu arata ca románii n'au nimic comunu cu slavii, cari forméza elementulu predominantu alu poporatiunei crestine din Turci'a de Europ'a. Descendinti ai Daciloru subjugati de Traianu si ai coloniiloru tramise de acestu imperatu romanu si succesorii lui in tíer'a cucerita, ei suntu de rasa greco-latina; acést'a origine reese mai cu séma din caracterele rudimentare ale limbei ce vorbescu, care are multa afinitate cu limb'a provinciale si alte dialecte vechi italiene, cari, cu tóte acestea, totu sémena mai putienu decátu cea romána cu latin'a.

„Románii, cu grecii, suntu poporulu celu mai vechiu din Europ'a orientala. Invasiunea barbatiloru a trecutú pe deasupr'a loru fára a-i inghiti; teritoriulu ce ei ocupa astadi este acela si pe care-lu ocupau strabunii loru in întâiulu si alu doilea seculu alu erei crestine.“

Dupa ce se aréta, in scurtu, drepturile Romaniiei fatia cu Turci'a, si positiunea neutra a tieriei, raportulu trece la poporatiune, pre care o evaluéza la aprópe 5 millióne; ier' intinderea suprafetiei pamentulu la 50,000 mile patrata, ceea ce dá in cifre rotunde 97 de locuitori la o mila patrata. Acést'a poporatiune cuprinde mai bine de 1,100,000 familii, dintre cari aprópe 800,000 locuiescu afara din orasie astfelu ca celu putienu patru din cinci párti suntu intrebuintate la lucrári agricole.

Raportulu adage apoi ca „de si Romani'a se marginescu cu provincii turcesci si e pusa subtu suzeranitatea nominala a Portiei, turci nu se intálescú de locu in tíer'a. Tratatele tieriei interdicu musulmaniloru de a se asiediá aci fára o anume permissiune a principelui si i lovescu de incapacitatea de a dobendi drepturi politice si naturalisatiunea romána.

„Superiotatea numerica nu este singura care inaltia pre románi mai pré susu de tierile slave de cari suntu incungiuurati. Principatele Valachiei si Moldovei, dela contopirea loru intr'unu singuru statu, nu cedéza intru nimic statelorú celorú mai civilsate. Form'a guvernulu loru este monarchi'a ereditara, cu o constitutiune libérale si unu parlamentu electivu. Puterile ei militare consista intr'o armata regulata de 20,000 ómeni de tóte armele si o reserva compusa de dorobanti, pompieri si calerasi, in numeru de aprópe 40,000, cea ce dá unu totalu de celu putienu 60,000 ómeni bine esercitati....

„Nu de multu guvernulu románú a negociatu deadreptulu conventiuni comerciale cu mai multe puteri ale Europei, si de óre-ce Engliter'a se pregatescu a deschide negociári de fieliu acést'a, agentulu britanicu se sílescu mai cu séma a esaminá sorgintiele ce presinta tíer'a sub punctulu de vedere alu industriei, comerciulu si in deosebi alu agriculturiei.

„Románii suntú esencialmente unu poporu care se ocupa cu agricultura si crescerea vitelor. Dupa raporturú oficiale cele mai recente, 6,000,000 acri de pamentu suntú cul-

tivate cu gráne si vre-o 600,000 cu vii, tutunu etc. Pasiunile si livedile ocupa 9,000,000 acri; padurúle aprópe 5 millióne; mai remanu preste 8 millióne de acri de destielinatú.“

Raportulu dlui Vivianu enumera apoi mai multe date statistice despre numerulu capetelorú de vite, despre esportulu de cereale, de vite etc. despre avuti'a minerala a tieriei, despre cifrele imprumutulu tieriei si despre tierile de unde ea importa. Consululu englezu termina raportulu seu printr'o espunere sumara asupr'a financiiloru Romaniiei; despre venituri, cheltueli, datori'a publica, stingerea ei si anuitátile cáiloru ferate.

„Cáile ferate terminate si in esplotare ocupa o lungime de aprópe 800 mile englese si alte 130 suntú in constructiune si se voru terminá in cursulu anulu 1878. Drumurúle de feru románe actualmente in activitate completéza lini'a care pléca dela Calais. Ostende séu ori-ce altu portu pe baltic'a, trece prin Vien'a, Cracovi'a si Lemberg la Bucuresci si de aci la Varn'a. Intr'unu cuventu, tóte cáile ferate destinate a legá atlanticulu séu marea baltica cu marea négra voru trebuí sa tráca prin teritoriulu románú. Este dar' lesne de prevediutu ce folóse va trage guvernulu din Bucuresci, intr'unu apropiatu viitoriu, din sacrificiele ce si-a impusu spre a desvóltá sistemulu seu de cá ferate de mare comunicatiune.“ „U. p. A.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 8 Octobre s'a discutatu afacerea de inmunitate relativu la deputatul Dr. Svet. *Miletici*.

Michail **Polit** desfasuira in discursulu seu ce-lu reproducemu mai la vale, principiile dreptulu de inmunitate aretándu insemnatatea ce o are acestu dreptu pentru libertatea individuale a omulu fatia cu potestatea statulu care adese ori póte periclitá acést'a libertate din motive diverse.

Viéti'a statelorú, dice Polit, a aretatu adese ori in istoria momente, cându statulu togm'a cá si individulu in instinctulu de conservare propria cunoscea numai legea aperárei la nevoie. Acést'a lege erá vechi'a porunca romana: *Salus rei publicae suprema lex esto*. Dara acést'a porunca erá este si va remáne totudéun'a pericolulu celu mai mare pentru libertatea individuale a omulu fatia cu statulu, cáci sub pretestulu intereselorú de statú s'a nimicitu adese ori libertatea individuale prin statú. In viéti'a moderna a statulu s'a incercatu togm'a individulu, cetatianulu statulu, a se aperá de omnipotenti'a statulu. Legile fundamentali moderne trebuie se scutéscu pre cetatianulu statulu fatia cu omnipotenti'a statulu si sa-i garanteze libertatea sea personale.

Desvóltarea istorica a dreptulu de inmunitate merge paralelu cu asigurarea libertátiei personali fatia de statú si mai multu fatia de guvernulu statulu. Acolo, unde se respectéza legile fundamentali, unde judecatorié suntú deplinu neaternate, neaternate intr'o mesura cátu se póta resiste la o pressiune morale provenitóre atátu dela guvernú cátu si dela partide si chiaru dela opiniunea publica, — acolo nu e lipsa de nici unu dreptu de inmunitate, deputatulu e scutitu de o vecsatiune a guvernulu prin judecatoriéle insesi. In Angli'a, in Americ'a,

judicatorii a scutesce deplinu pe deputatu si de aceea nu se simtiesce de locu lips'a unei legi de imunitate. Pe continentu s'a desvoltatu dreptulu de imunitate togm'a pentru ca esistá fric'a de o influintiare a guverneloru asupr'a judecatoriilor.

Dara si in Angli'a erá tempuri, cându judecatoriile nu se putéu strage dela influinti'a guvernului si a opiniunei publice. Acést'a erá pe la capetulu seculului trecutú cându guvernulu englezu se temeá ca valorile marei revolutiuni franceze voru strabate in Angli'a si cându s'a facutu procese tendentióse membriloru din „Correspondence Society“ séu din „Society for constitutional information.“ Aceste suntú procesele cunoscute si renumite de Palmer, de Muir etc. E tempulu acel'a cându lordulu Iustice Clerc Braxfield puté sa esclame: Aduceti-mi mai multi captivi, legea pentru densii o voiu aflá eu.“

Oratorulu concede, ca in tempuri critice ori-ce guvern in sentiulu patriotismului si sub pressiunea responsabilitátei celei mari inaintea terei — póte se vina in situatiune de a luá mesuri extraordinarie. Intrebarea totu-deún'a va fi numai, déca e situatiunea intr'adeveru asiá câtú se para necesara luarea de mesuri extraordinarie.

Arestarea lui Miletici atinge nu numai imunitatea de deputatu ci ea sta in legatura cu o situatiune politica mare.

In fatia cu intemplantarile la frontierile nóstre, guvernulu avea nu numai dreptulu ci si datorinti'a, de a luá tóte mesurile ce le reclama siguritatea interna a Ungariei. De se restringea guvernulu la acestu momentu, situatiunea in Ungari'a meridionale nu se alterá. Nime nu s'a cugetatu acolo la o turburare a pácei interne, serbii Ungariei cunoscú datorintiele cátra patri'a lorú si le implinescu cu credintia, dara guvernulu a mersu cu unu pasiu mare mai departe stigmasandu de penibile simpathi'a serbiloru din Ungari'a cátra fratii inruditi din Turci'a si asemenea si actiunile ce purcedú din aceste simpathii, cu tóte ca legile unguerescu nu le oprescu iér' dreptulu internationalu le admite pre deplinu. Guvernulu din Cislaitani'a a lucratu altmintreá, elu a datu cursu liberu acestoru simpathii si situatiunea in Dalmati'a nu a devenitu prin acést'a mai critica.

Dara in Ungari'a lucrulu fu intielesu altmintreá, si ce e mai reu, lucrulu s'a infatisiatu asiá cá si cându s'aru tractá de o mare conjuratiune a omladinei, care aru fi indreptata atátu contr'a Turciei câtú si contr'a Ungariei referindu-se tóte câte s'au disu in Ungari'a meridionale asupr'a Turciei la Ungari'a si la magiari. Amu trebuí sa ne chiarificámu odata asupr'a omladinei. Omladin'a a fostu o societate literara cu statute sanctiunade, dela adunarea ei ambulanta in anulu 1871 in Versietiu omladin'a s'a desfiintiatu prin politia si nu mai exista. Nu exista nici o confederatiune ascunsa a omladinei si guvernulu n'a pututu sa descopere nici cele mai indpartate indicie despre o confederatiune ascunsa. Totu lucrulu se reduce acolo, ca intre serbii din Ungari'a suntú barbati cari prin pressa au órecare influintiá asupr'a politicei din Belgradu si Cetinie. Miletici cá redactoru siefu la „Zastava“ eserciá acéstá influintiá; cându Miletici tramitea din cându in cându unu corespundinte la Belgradu si Cetinie, acést'a pe locu erá divulgatu de agentu alu omladinei. Acést'a e tóta conspiratiunea cea mare a omladinei.

Dar' mai multu. Déca in Ungari'a intr'adeveru esistá o conspiratiune contr'a Turciei, avemú noi legi cari interdicu acést'a? Dupa legile unguerescu nu exista decâtú casulu infidelitátei relativu la o purcedere impreuna cu Turci'a. Astfelu dupa principiele generali ale dreptului penalu

nici unu statu nu se semte chiamatu a apéré prin legi proprie pre unu statu strainu esimandu casulu aliantiei.

Oratorulu nu aru insirá aceste lucruri, cáci ele se intielegu de sine dupa dreptulu internationalu si dupa principiele generali ale dreptului penalu, déca nu s'aru fi statoritu intr'unu emisu alu ministrului de interne ce stá in cea mai intima legatura cu tóta afacerea deputatului Miletici, togm'a nisce principie chiaru opuse. In ordinatiunea ministrului de interne din 30 Iuniu a. c. se califica participarea la imprumutulu serbescu si participarea voluntariloru la lupt'a Serbiei contr'a Turciei cá lucrári penibile, cari au de urmare arestarea. Atari lucruri abiá credú ca se potú decretá pe calea ordinatiunei de penibile. Oratorulu nu cunósce nici o lege ungueréscá, cari aru decretá aceste fapte de penibile, dupa dreptulu internationalu inse aceste suntú pe deplinu permise. Numai statulu neutralu cá atare nu i este permisú a ajutorá pe un'a dintre pártile beligeranti; senguraticiloru li sta in voia a participá la lupt'a cá voluntari. S'aru puté citá intréga literatura a dreptului internationalu pentru a dovedí acést'a.

Dara nu e de lipsa a citá pre doctrinariu dreptulu internationalu acolo unde vorbescu fapte istorice cunoscute. In resbelulu americaniloru pentru libertate, in lupt'a de eliberare a greciloru au fostu voluntari si suntú si in resbelulu actualu alu Serbiei contra Turciei veniti din diverse tieri, fára de a se trage la indoiela neutralitatea statelor respective. Dar' ministrulu de interne dice in ordinatiunea sea: ca suditiloru unu statu nu li este permisú a avé o politica ce se abate dela statu.

Oratorulu nu sciá ca noi suntemú dejá aliatii Turciei; intr'unu statu neutralu inse este permisú suditiloru o politica divergatória, cáci altmintreá tóte protestele meetinguriloru din Angli'a aru fi penibile. Déca ordinatiunea ministrului si de sine se pare a insufá ingrigiri, oratorulu nu póte vedé in trens'a decâtú o vecsatiune din cele mai infricosiate, cáci ea s'a aplicata contr'a lui Miletici cu putere retroactiva.

Vin'a deputatului Mileticiu e propriemente pretins'a agitatiune pentru imprumutulu serbescu si pentru participarea voluntariloru la resbelulu serbescu turcescu. Dara Mileticiu abiá puté se scie de ordinatiunea ministrulare, cáci acést'a a aparutu in fói'a oficiale in 4 Iuliu in Budapest'a, precându Miletici fú arestatu in nóptea din 4 spre 5 Iuliu in Neoplant'a.

Ministrulu pres. se baséza pe interventatiune judecatoriei contr'a lui Mileticiu. Oratorulu constatá faptulu, admisu si de dlu ministru pres. in comisiunea de imunitate ca arestarea s'a intemplantu in urm'a unu telegramu indreptatu de ministrulu pres. cátra comitele supremu din Neoplant'a. Procurorulu de statu reg. si tribunalulu reg. din Neoplant'a au intervenitu fára recusitiune judecatoréscá. Oratorulu afla, ca si actulu acést'a e vecsatoricu pentru ca a urmatu pre bas'a interventatiunei unilaterale a guvernului.

Relativu la dreptulu de imunitate judecatoriile au statoritu principiulu, ca imunitatea e activa numai pre tempulu siedintiiloru dietali dar' nu si pre tempulu ferieloru. Comisiunea de imunitate n'a acceptatu acestu punctu de vedere. Dupa vechi'a constitutiune ungueréscá intrebarea nu póte fi de locu controversa, pentru ca, déca ori ce atentatu asupr'a persónei deputatului si anume arestarea lui e decretata de unu *actus majoris potentiae*, asupr'a cáru'i'a in vremile vechi erá pusa pedéps'a capitale, si déca deputatulu si dupa inchiderea dietei avé *salvus conductus* si erá pre unu tempu immunu, atunci nu incape nici o indoiela, ca imunitatea in Ungari'a avé espressi-

une legale si ca erá respectata si pre tempulu ferieloru. Dara in privinti'a acést'a nu póte obveni nici o indoiela, pentru ca prin articululu XII: 1867 s'a precisatu in modu de totu claru dreptulu de imunitate pentru delegati. Déca in sa acést'a nu se referesce in acelesi tempu si la membrii dietali atunci s'aru nasce absurditatea, ca delegatulu cá atare nu s'aru puté estradá, dar' cá deputatu dietalu dá. In tempulu mai recentu amu avutu casuri numeróse; Sluha, Haller etc., in cari judecatorele asteptau convenirea dietei pentru a cere estradarea. Oratorulu 'si póte cugetá numai unu unicu casu, in care judecatoriiloru nu li e posibilu se astepte invoirea dietei, acést'a e prinderea in *flagranti*. Acést'a inse nu s'a intemplantu la Miletici; elu erá in patu si dormiá, (Ilaritate viua), cându s'a facutu arestarea. Unde nu obvine o fapta *in flagranti*, acolo nu exista nici pericolulu câtú sa fia de lipsa a vatemá imunitatea deputatului.

Comisiunea de imunitate a acceptatu punctulu de vedere alu guvernului, ca potú obveni casuri in cari guvernulu in interesulu patriei si alu binelui comunu póte vatemá imunitatea deputatului, si asemenea casu e cându iá responsabilitatea pentru acést'a inaintea parlamentului. Abstragendu, ca suntú lucruri, cari nu se potú acoperi prin responsabilitatea ministriloru si prin majoritatea parlamentului, oratorulu tiene acestu principiu specialu pentru Ungari'a de fórte pericolosu. Cându aru vení unu guvernulu la cárna, care aru fi supusu la óre cari influentie din Vien'a, acel'a aru puté dispune sa se aresteze acei deputati, cari agitéza pre tempulu ferieloru pentru constitutiunea Ungariei, cá nisce individi pericolosi pentru „pácea interna;“ deputatii inse, cari *aru remáné in parlamentu*, aru aprobá fára reserva purcederea guvernulu: (Miscare viua.)

Comisiunea de imunitate a mai statoritu unu principiu, pe care oratorulu nu-lu póte acceptá in tóta intinderea sea, principiulu adeca, ca ea nu trebuie se caute alte deslusiri decâtú acele ce se afla dejá in acte. Din acestu punctu de vedere comisiunea cetindu gravamenulu deputatului Miletici, nu a voitu sa procedá la ascultarea in persóna a acestui'a, cum erá datin'a pána acum. Oratorulu nu póte admite principiulu, ca comisiunea de imunitate are sa judece casulu de vexatiune séu nevexatiune numai dupa acte, pentruca atunci ea numai in cele mai putiene casuri aru poté sa refuze estradarea.

Comisiunei de imunitate si casei deputatiloru nu li e permisú sa functiuneze cá tribunalu, sa decida intrebarea culpabilitátei, dara i compe te pre deplinu a cerceté ca ce póte fi substratulú vexatiunei. Déca comisiunea de imunitate se putea informá ca martorulu Rancovici, abstragendu ca e in cercetare pentru falsificare de cambii, probabilu nu a fostu pre tempulu cându Miletici a petrecutu in Belgradu, de locu acolo, ca altu martoru a revocatu depunerea sea, ca n'a potutu convení cu Lazaru Kostici, pentruca acést'a erá atunci in Montenegro, déca comisiunea se putea informá usioru asupr'a tuturiloru acestoru impregiurári, oratorulu nu pricepe, pentru ce nu a potutu ea face acést'a spre a-si procurá siguritate asupr'a momentului de vexatiune séu nevexatiune.

Dar' chiaru si din acte comisiunea de imunitate putea se véda casulu vexatiunei. Cine e espartu câtú de câtú in procese penali va puté deosebí indata pre martorulu, a cáru depunere e basata pre autopsia, de acel'a, care depune dupa unu órecare planu. Si depunerea martorului Rancovici e deplinu cu planu. Dar' chiaru si din cele depuse de acestu martoru comisiunea de imunitate potea se véda casulu vexatiunei. Cum

— Miletici a disu ca va dá 20—30,000 voluntari? Potestatea de statu cu tóte medilócele ei de fortia nu e in stare sa dea acestu contingentu.

Oratorulu nu se póte dimité mai departe in momentulu juridicu aici in parlamentu, dara togm'a pentruca e juristu e deplinu lamuritu asupr'a momentului de vexatiune.

Oratorulu declara ca intréga incuistiunea contr'a lui Miletici si arestarea lui nu e oportuna nici din punctu de vedere alu prudentiei (resonului) de statu. Situatiunea in Ungari'a meridionale nu e de natura a reclamá mesuri extraordinarie. Togm'a cându prorupse resbelulu serbescurcescu, Miletici intr'unu articulu in „Zastava“ a datu serbiloru din Ungari'a consiliulu sa stea deplinu in línise, cáci ori-ce miscare in Ungari'a meridionale aru puté numai se strice causei Serbiei. Si intr'adeveru aru fi nebunia, a face situatiunea grava a Serbiei si mai grava.

In tempuri critice ori-ce guvern se nisuesce a nu face situatiunea mai incurcata. Oratorulu crede, ca arestá rile cele multe in Ungari'a meridionale au contribuitu putienu a calmá spiritele ba ele suntú de natura mai multu a le intarítá. Déca este vreunú statu in Europ'a, apoi Ungari'a trebuie sa se nesuiésca a avé mai putieni inimici si mai multi amici. Ungari'a n'are lipsa sa se identifice cu Turci'a si sa-si faca inimice pe tóte popórale de pe pensul'a balcanului. Oratorulu celu putienu cá cetatienu alu statulu unguerescu protestéza serbatoresce contr'a aliantiei cu basibozucii si cerchezii. Turci'a apartiene trecutulu, iér' Ungari'a trebuie sa aiba unu viitoriu.

Situatiunea e togm'a acum fórte seriósa. Aceea ce a disu oratorulu inainte cu unu anu s'a implinitu. Alianti'a celoru trei imperati s'a prefacutu intr'o aliantia de doi imperati. Situatiunea actuala in cestiunea orientale se deosebesce in esentia de cea de pána acum. Atunci Turci'a se considerá inca capabila de reforme si sórtea crestiniiloru se privea de o afacere rusésca. Acum Russi'a luca in contielegere cu Europ'a. Cestiunea orientale e o cestiune mare a istoriei universali, resolvarea ei va insemná o epoca in istori'a culturei. Atátu e siguru, ca nici unu poporu nu se póte opune la rót'a istoriei universali fára de a se espune pericolului de a fi sfarimatu. Europ'a nu se va lasá de misiunea sea civilizatorica in orientu de dragulu unu singuru poporu.

Oratorulu votéza contr'a estradarei lui Miletici si se róga a se aduce o resolutiune in sensulu petitiunei ce a substernut'o densulu casei reprezentative. (Va urmá.)

Scolasticu.

Imprumutámu din „Higien'a si Scól'a“ „Observá rile“ de mai la vale pentru cá} mai târziu se putemu publicá mai cu folosu pentru cetitori „Responsulu“ la aceste observári ce ni s'a transmisu spre publicare. Cestiunea in giurulu cárei se invertu aceste observári si responsulu, inspectoratulu scóleloru confessiunale, e destulu de momentósa, pentru cá sa dâmu locu in colónele nóstre pareriloru ce se ivescu asupr'a unei institutiuni, carea cu tóte ca Stat. org. a prevediut'o si normat'o, in unele párti ale provinciei nóstre metropolitane a fostu si este inca practisata altfelu.

Eata dara ce cetimu in „Higien'a si Scól'a“ nr. 9 din anulu acést'a:

Observári

la protocolulu adunárei in reuniunea in-
vetiatoriloru români din protopopiatele
banatice (?) ancsate diecesei Aradului
tienuta in Timisiór'a in 28 Iuniu 1876.

In acestu protocolu cetimu in punctulu 2. ca dlu presiedinte Babesiu pune intrebarea: cum aru fi mai cu

scopu a se organiza, respective reorganiza inspectiunea scolilor nostre populari?

La acest a intrebare cetimur urmatoarele: „D. invet. E. Andreescu este de parere, ca o cestiune, ca acest a dela care aterna bunastarea scolilor nostre, existinta noastra si dezvoltarea instructiunii publice in popor, nu poate suferi amanare si dezvoltandu-si parerea sea, cu argumente combinate si desaprôba inspectiunea scolilor din prezinta, carea de 6—7 ani incoace s'a constatat, ca nu corespunde greutatelor timpului, ca ea nu aduce nici pe departe fructele recerute, caci din contra scolele devenira desolate, asiã dicendu pustie.“

Apoi dupa ce adauge, ca la opiniunea d-sele, manifestata in mai multe renduri pre calea diurnalului „Albin'a“ i s'a reflectatu de cãtra barbatii competinti (?) ca nu pôte fi nici o vorba de vre-o organizare mai radicala a inspectiunii scolilor, de ôre-ce nu suntu bani pentru salarisarea inspectorilor, cauta ajutoriu si mântuire in urmatôria propunere, rugandu-se se o primêsca conferinti'a.

„Conferinti'a invetiatorilor romani din protopopiatele banatice (?) anecsate diecesei aradane, afla cu scopu, ca inspectiunea scolilor nostre de ocamdara sa se concreda domnilor protopresbiteri districtuali, inse numai prelãnga acea, cã spre garanti'a administratiunii si procederei sa se infintieze scaune invetiatoresci lângã fia-care protopresbiteru, — mare in-credere! — cari scaune se constee in fia-care tractu din 4—5 invetiatori, alesi cãte pe 3 ani prin invetiatorii tractului, agendele acestor scaune avendu a fi in sfer'a scolara si inca atãtu in cestiuni de disciplina, cãtu si de administratiune didactica, in tocmai precum suntu ale scaanelor bisericesci in sfer'a bisericesca, totu sub presidiulu protopresbiterulu.“

Aci e totu Latet angvis in herba. Scaunu invetiatorescu!

Cugeta dora d. Andreescu si aderintii lui, ca deca inspectiunea scolilor se va dã ierasi in mânilor dd. protopresbiteri, voru prosperã scolile, se va meliorã subsistinti'a invetiatorilor, se va dezvoltã instructiunea publica in popor, scolile nu voru mai fi desolate asiã dicendu pustie si voru aduce fructele recerute? Tare ne indoimur, ca pôte cugetã acest a, cu atãt'a mai putienu, cu cãtu inspectiunea a mai fostu in mâna dd. protopresbiteri, ba este si acum'a in archidieceasa si in dieces'a Caransebesiulu, ba si in dieces'a noastra, si intrebãmu facutau, si dd. protopresbiteri in caus'a acest a mai multu cã inspectorii mirenii, pre cari i condamna atãtu de aspru d. Andreescu? Si cumca nu au facutu si nu voru nici face, 'lu indreptãmu la caricaturele ce esisera in „Umoristulu“ „Strigoiuulu“ „Gur'a satulu“ si „Priculicuulu“ la articullii cei multi, ce au esitu si esu din cându in cându in tôte diurnalele nostre despre deplorabil'a stare a scolilor nostre confesionali, si la articullulu celu mai de aprôpe de lângã Ceacov'a in Nr. 71 si 72 alu „Albinei.“ Aru fi dara de prisosu a mai aduce si alte argumente. Cumca e asiã, se vede si din propunerea d. Andreescu, care cu tôte iubirea, ce arata dd. protopresbiteri, totusi nu se incede in omnia lor si pentru acea le pune controla de 4—5 invetiatori in scaunulu invetiatorescu. Frumosu lucru!

Bub'a e dara scaunulu invetiatorescu asemenea celui protopresbiterulu si apoi acest a va reparã tôte, numai a uitatu dlu propunatoriulu; ca nu e in „Statutulu organicu“ prevediutu acestu scaunu invetiatorescu. — Amu auditu in reuniunea din Aradu, cum unii din dd. invetiatori purtati de o ambitiune a escelã preste colegii lor, cerura alegerea inspectorilor sa se faca prin invetiatori, uitandu ca nu li platescu ei, alii ierasi cerura

subinspectori din sinulu lor; alii invetiatori — instructori ambulanti, cari sa umble prin comune la ospetie didactice si sa invetie pre invetiatorii cei mai slabi inaintea poporulu, adeca sa le detraga vadi'a. Dar' partea saniora respinse tôte propunerile aceste. Acum vine si dlu Andreescu si propune ôre-ce, ce nu pôte avé nici unu scopu, decãtu numai unu mirosu de casta, de carea sa ne ferêsca Ddiu!

Noi tienemu multu pe zelulu acestor domni, dar' nu ne sfiimu a le spune, ca calea este gresita, si ceea ce vrêu d-lor precum se vede printre sîre — nu e scopu ci mijlocu de a escelã intre colegii sei, din cari cunoscu multi fôrte buni invetiatori, dar' modesti — cari nu sciuru sa se ostenteze si pentru acea se paruru a fi ignorati.

Asi fi cetitu bucurosu si argumentele d. Andreescu, cu cari se dice in protocolu, ca a combatutu si desaprobatu inspectiunea scolilor din prezinta, si care le primã conferinti'a, cum se dice cu unanimitate (?) si între strigãri de „sa traiêsca“ cã se fimu potutu face reflectiunile nostre, dara ni se pare ca ele suntu totu acelea, ce le insemnãramu mai susu. Bunastarea scolilor; dã, acest a inse aterna dela inspectorulu numai in lini'a a trei'a, si aci aru fi multu de vorbitu, de amu avé spatiu destulu si nu ne-amu teme, ca vomu obosi cetitorii. Ameliorarea subsistintiei invetiatorilor, si acest a aterna dela comitete si aci aru fi si mai multu de vorbitu, deca nu ne-amu teme, ca esempla suntu odisa. Scolile desolate si pustie — asiã e, dara intrebãmu pre d. Andreescu, pôte inspectorulu dela mësã a umpleã scól'a de scolari, si ôre nu a observatu d-lui, ca aci pôrta multa vina invetiatorii. Dezvoltarea invetiamentulu, dã, acest a cade in lini'a prima pre invetiatori, apoi pre directorii locali, apoi pe inspectorii. Si cum va dezvoltã inspectorulu invetiamentulu, deca invetiatorulu e slabu, deca directorulu loculu nu-i pasa de elu, deca elu nu pôte alergã in faci'a loculu, cã se controleze invetiamentulu si sa se convinga, cum propune invetiatoriulu, ce metodu are, cum tracteaza cu scolarii, ce disciplina tiene in scôla, ce ajutoriu capata dela comuna pentru regulat'a umblare la scôla a pruncilor, in ce relatiuni sta cu antisti'a comunala, comitetulu parochiulu, cu preotimea si mai alesu cu catechetii, cu parintiã copiloru, cum e grijita scól'a, are recvisitele necesarie, cãrta s. a. s. a. Aceste tôte si multe altele se tienu de inspectiunea scolii si trebuie judecate in locu si de multe ori deca vremu se prospereze scól'a. Dara la acest a se cere alergarea inspectorulu acusi in un'a, acusi in alta comuna pe nesciute, se cere ospitarea lui la lectiunile, ce le tiene invetiatoriulu. Se ceru dniloru spese si carausia. Spesele suntu denegate, si carausi'a camu de regula doi cai ameriti cu unu caru de gunoiu cu unu jetiu din unu snopu de tulei, acoperitu cu o cerga de cai manjita, ori cu sumanulu carausiulu!

Poteti dara d-vôstra dloru invetiatori entusiasmati prin d. Andreescu, prelãnga astfelu de tractare a inspectorilor, cã se tacemu de multe alte greutate si necuviintie, ce i intempina in diregatori'a loru onorifica si gratuita, cere dela densii, cã se satisfaca chiamãrei loru in tôte directiunile, si a-ti potutu primã cu inim'a curata fara nici unu resonu si precugetare argumentele d. Andreescu, ca inspectorii nu corespundu greutatei timpului si prin acest a a lapedã cu tina in barbatii devotati binelui comunu, in nefatigatii amici ai scôlei si a totu ce se tiene de ea, cari de vre-o 6 ani nu crutiara spese, nici osteneã, sacrificara sanatatea si poterile sale fisice si spirituali, pentru de a satisfaca incaricinãrei onorifice la care au fostu chiamati prin increderea prevenabilulu consistoriu diecesanu, fara se

cugetati, ca cu mânilor legate nu se pôte nici lucrã, nici mãncã, si cu piciorle inlestare nu se pôte misicã. — Si totusi prelãnga tôte pedecile, ce se punu in calea inspectoriloru, deca vrêti se fiti drepti, si nu vrêti se va dati insusi testimoniulu de paupertate, nu veti poté negã, ca nu s'a facutu tocmai in anii acesti'a o saritura imensa fatia cu tempulu de mai nainte, deca nu preste totu, baremu in parte.

Pentru acea ve recomandãmu, cã in afacerile d-vôstra si in protocolele, cari se dau publicitatii, se fiti mai precauti, se aretati o meditatiune mai adenca, o modestia mai stricta, care caracteriseza pre omulu intieleptu, o precugetare si indulgentia, care aru trebui se fia caracteristic'a invetiatoriloru baremu celoru mai betrani si mai esperti in sfer'a sea, si sa nu ve luati dupa nisce frãse frumöse in esterioru, dar' fara meduva si mediu si astfelu devenindu amagiti se rupeti bratiulu asupr'a capeteloru carunte, cari potu aretã unu trecutu plinu de activitate intru totu ce s'a tînutu de biserica si de scôla.

Deca nu corespundu inspectiunea scolastica tuturor recerintiloru, nu e a se cautã de locu vin'a la inspectoru, ci acolo unde trebuie cautata pentruca

1. S'au facutu inspectorate multe, fara cã se fia fostu unu numeru de ajunsu de individi apti pentru ocuparea loru. Dar' aci fia-mi iertatu a intrebã: suntu toti d. protopopi apti, si dupa esperinti'a de pâna acum'a, arata ei mai multu zelu pentru scôle?

2. S'a cerutu inspectiune gratuita, legata cu spese proprie, ce nu le pôte fia-cine suportã in grati'a onôrei, ce i s'a datu cu inspectoratulu. Si aci intrebãmu: face-voru dd. protopopi aceste servitii gratis? ne indoimur

3. Ca si celoru ce cunoscu, ce e inspectiunea scolastica, le suntu legate manile, precum amu aratatu mai susu.

Sinôdele nostre diecesane, au creatu posturi preste posturi, au impartitu remuneratiuni pentru servitii de putiena insemnate, iera pentru servitiile scolastice, nu s'au afluati nici cându bani. Se vede dara, ca afacerile scolastice suntu si susu asiã de neconsiderate, cã se nu dicu urgisite, cã si josu la poporu. Ele se tracteaza in sinode la finea siedintielor in ruptulu capulu, fara nici unu rezultatu si se mana dela unu sinodu la altulu, cã sa se studieze mai adencu, adeca cã se nu se faca nimic'a.

Amu datu in anulu 1874 subscrisu si de dlu inspectoru Luc'a Calacenu unu memorandumu despre scadiemintele inspectiunii scolastice, indigitandu la conditiunile, prin cari s'aru puté meliorã. Si ce rezultatu a avutu? necetitu s'a relegatu la altu sinodu. — In consistoriulu plenariu, deca nu me iniseliu din lun'a lui Martiu a propusu Presãnti'a Sea Domnulu Episcopu Metianu modificarea inspectiunii scolastice care primindu-se s'au alesu o comisiune de 3, cã sa faca unu proiectu. Dar' insa nu s'a facutu. Eu cunoscendu cursulu trebiloru, nu m'amu rediematu pe ceea, ce va face comisiunea, ci amu facutu insumi unu proiectu, in care amu aretatu pentru ce s'aru cere, cã inspectorii districtuali se fia dd. protopopi si cum s'aru puté reorganiza inspectiunea scolastica, si l'amu tramisus presãntiei sele spre censurare, si ce rezultatu a avutu, se vede din protocolulu sinodulu fati'a 73 nr. 271 iera spre studiare pâna la altu sinodu. — Asiã se luca pentru prosperarea scôlei la noi si asiã s'a lucratu de mai multi ani!

Ne vomu bucurã multu, deca d. Andreescu va ajunge membrulu scaunulu invetiatorescu si i va succede a dã unu sboru mai efficace invetiamentulu si educatiunii publice, dar' totu odata ne luãm libertate ai si spune, ca nici dd. protopresbiteri, cari nu suntu inspectorii facuti, ci nascuti

in puterea protopresbiteriatulu, nici scaunulu invetiatorescu nu voru face o jota mai multu de cãtu ce s'a facutu pâna acum'a, pentru ca nu potu, ca si loru li suntu legate mânilor, de si ei voru trage la tôte escursiunea cãte 5 f. diurne. Argumentulu, pre care vrêu unii sa baseze necesitatea, cã protopopii se fia si inspectori de scôla, este, ca loru le pôte porunci d. episcopu, erã mireniloru nu, nu are multa insemnate, pentru ca elu va porunci protopopulu, acest a preotulu directorulu localu, scest'a comitetulu, comitetulu antistiei, acest a va perde porunca si treb'a va stã, unde a mai statu.

Se vede, ca domni invetiatori nu cunoscu organele nostre, cele de josu, nu le sciuru mesurã zelulu si activitatea pentru scôla, si pentru acea in zelul bunu, dar' basatu numai pe frãse frumöse cu entusiasmu propunerea conducatoriloru loru E. M. Andreescu in numele tuturor invetiatoriloru din protopopiatele banatice adnecsate diecesei Aradului, de si din cele mai multe cercuri nu erã nici unu reprezentantu, — de a se concrede de o camdata inspectiunea scolastica dd. protopopi, pâna cându unii din acesti dd. invetiatori in reuniunea tînutu totu in caus'a acest a in Aradu in lun'a lui Aprile, la propunerea modesta a invetiatoriulu D. P. cã inspectiunea scolastica sa se concreda ierasi dd. protopopi, respunsera cu cei mai multi cu o perhorescentia si strigatu: „Nu ne trebuie.“ Ieta dloru invetiatori in ce neconsecinta veniti, deca nu judecati bine ceea ce faceti.

In fine fia-mi iertatu a incheia cu acea observatiune, ca nici dd. protopopi, nici alti inspectori, nici scaunulu invetiatorescu cu d. propunatoriulu, nu voru promovã invetiamentulu pâna ce ne lipsescu mijlocele necesarie si ce o si mai mulu: Poterea esecutiva.

B r a n u in 9 Octomvre 1876.

Unulu dintre cei mai veterani preoti din tractulu protopresbiteralu alu Branului fu petrecutu astadi la grôpa. Preotulu din Predelulu Branului Ioanu Tatulea, ajunsu la etatea de 83 ani fu chiamatu de Dumnedieu la cele eterne, dupa ce in decursu de 50 ani servi cu credintia bisericei. Elu perdiendu consôrt'a sea inca in anii dintãiu dupa casatori'a sea, purtã o vietiã cã unu adevratu pustnicu alu bisericei lui Christosu. Inzestratu cu o minte saatôsa si intaritu si trupesce prin sanatatea, care pâna in anii din urma nu l'a parasitu, se distinse între toti preotii Branului prin o activitate extraordinaria, care i castigã reputatiune între colegii sei si recunoscintia dela antestatatori sei, cari i lu desemnara de Nemernicu protopresbiteralu.

Pentru a servi de bunu exemplu — amintimu unele din fãptele sele, ce iau asigurat numele celu bunu pentru eternitate. Biserica cea frumôsã din Predelulu Branu, este opera osteneleloru sele; pentruca neavendu comun'a cea mica a Predelulu decãtu o bisericiã de lemnu necorespundiatôre, Ioanu Tatulea ajungendu preotu acolo — nu s'a odihniu diu'a si nôptea pâna n'a ziditu biserica cea frumôsã de astadi, a cãrei spese le-a acoperitu parte cu mila adunata din Romania, pe unde insusi in persôna a caletoritu in mai multe renduri, parte cu ajutoriulu din averea sea propria in sume considerabile pâna la 500 fl. precum adeverescu protocolele parochiale. Mai tardiu donã biserica cu unu clopotu cumperatu pre spesele sele. De asemenea la apelulu facutu pentru contribui benevole la fondulu bisericei catedrale a contribuitu cu mai bine de 200 fl. si nici pe patul dureriloru sele nu l'a parasitu simtiulu seu celu bunu si nobilu, caci elu neavendu copii, din averea sea adu-

nata cu lucrare dréptă si parsimonia au facutu pre lãnga mai multe legate in bani pentru fratii si nepotii sei, unu legatu de 200 fl. v. a. pentru fondulu bisericei parochiale din Predélu si altu legatu de 100 fl. pentru fondulu scólei centrale din Branu.

Aceste binefaceri i-au castigatu pentru vecia stima nu numai la preotimea dar' si la intregu poporulu din tientiulu Branului. Acésta stima s'a manifestatu si la inmortentarea lui, căci prelãnga poporulu numerosu din tôte clasele, romãnu si strainu, l'a petrecutu 24 preoti impreuna cu dlu protopresbiteru Iosifu Baracu, care a tientiulu cuventulu funebralu intru amintirea laudeloru binemeritate ale defunctului.

Dumnedieu, care a iubitu pre pamentu pre acestu demnu barbatu — daruindulu cu darurile sale pre pamentu — sa-i pórte grije si in ceea lalta lume a eternitãtiei, iér' noi sa-i dicemu cu totii: in veci pomenirea lui!

Varietãti.

* „Curierulu de Iasi“ in Nr. 104 in-cepe reproducerea articolulu din „Foi-siór'a“ nóstra „O privire asupr'a activitãtiei Asociatiunei transilvane etc.“ si o continua in cei urmatori. Cu oca-siunea acést'a comentéza articolulu cu urmatórele cuvinte:

„Acestu articolu, insemnatu prin pregnantia judecãtiei si prin o curatienia de limba, abiá obicinuita in jurnalistic'a romãna, e scrisu de dlu Eugenu Brote si publicatu in Foisior'a „Telegrafulu Romanu“. Din elu se va vedea ca deceniile din urma ale culteiri romãne au in tôte pãrtile Daciei unu caracteru unitariu, care s'aru putea insemná cu cuvintele: irosirea (risip'a) puteriloru vii ale poporulu romanescu pentru crearea de forme de cultura góle si de prisosu. Dar' romãni din Transilvani'a si Ungari'a nu si-au pututu face mendrele in largulu lor; puterile vii ale natiunei erau dejã angagiate la o desvoltare istorica si de statu straina, impregiurare care pãna la domni'a fratiloru maghiari ni se pare pãna la unu punctu demnu de invidiatu. Absolutismulu austriacu a fostu o invederata scóla de deprindere la munca fisica si spirituala si sub acelu regimu sobru florile desierte a tenerei si nein-cercatei Asociatiuni aru fi facutu locu altoru flori, care sa produca simburu de propasire. Formele primite si sustie-nute acolo de buna voie si prin con-tribuiri libere, la noi au fostu im-pu-se poporulu de capatinele frisate la Pa-riisu. Poporulu nostru din Romani'a are de sustienutu cu miile formele góle de cultura, in care nimic'a nu e realu decãtu plat'a personalulu, in-sarcinatu cu pisarea apei in pua si pre cãndu in Transilvani'a irosirea de puteri e restrinsa la minimulu contri-butiiloru de buna voie, la noi urmarea acelei risipe este saraci'a si mortali-tatea continua a nefericitei rase, care e silita a purtã in spate totu aparatu greoiu si netrebnicu alu semici-vilisatiunei dela Dunare precum felah din Egiptu intretiene silitu teatrele si operele fantiozesci ale Kedivului. Pre de alta parte bagãmu de séma, ca sòrt'a ómeniloru care spunu ade-verulu e aceeasi la noi cá si in Tran-silvani'a: „Cine dice ca idolulu tre-buie sdrobitu, vendiatoriu este.“ De acea vedemu si pre d. Brote astep-tandu-se de a fi tacsatu de „reu na-tionalistu.“

* * * *Esamenele de oficeri* ale volun-tariloru de unu anu avura locu aici in Sabiu in septamãn'a penultima. Din-tre 12 esaminandi, audimu ca 9 au ob-tienutu calculi buni si se voru declarã de apti pentru gradulu de oficeri. In-tre cei din urma se afla si junele Radu Popé'a, juristu.

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea.

* * * *Numire.* D. Vasilie Georgianu, deputatu, este numitu agentu diplo-maticu alu Romaniéi la Rom'a.

* * * *La scól'a romãna de fete din cetatea* Sabiului se primescu eleve dela 7 ani in susu, cari au placere se pri-mescu si in costu. Informatiunile mai detaiate se capeta la domni'a invetia-torésa Marinovicu, strad'a Macelari-loru Nr. 41.

* * * *Nenorocire.* Ni se scrie din Sighisior'a: In 27 Sept. c. st. v. la sosirea trenulu de sér'a fiindu la sta-tiunea din Sighisior'a, in petrecerea unui prea placutu óspe, dupa o pauza de 5 minute a trenulu, vedu o fla-cara in peronu, si alergai sa vedu ce e?! audií insa lamentãrile, vai! de o voce cruda, si ce erã, copilit'a maga-zineriului calei ferate erã cuprinsa cu flacari ingrodítóre, si anumitu fiindu copilit'a cu servitóre in pivnitia dupa petroleanu cu lumina i s'a aprinsu hain'a si in spaim'a acést'a a alergatu pre treptele pivnitiei afara in tumultu, unde i se rupse vestmintele de pe trupu.

Marti in 28 Sept. c. v. repausã baiat'a intre cele mai mari chinuri.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Octobre 1876.

Metalicele 5%	65	05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	68	—
Imprumutulu de statu din 1860	195	—
Actiuni de banca	848	—
Actiuni de creditu	151	90
London	122	90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	72	75
„ „ „ Temisiorene	72	50
„ „ „ Ardelenesci	73	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	103	25
Galbinu	5	88
Napoleonu d'auru (poli)	9	84
Valut'a nóua imperiale germãna	60	50

Nr. 2747 Plen.

Concursu.

Pentru conferirea urmatóreloru stipendii:

a) din fundatiunea Mogaéna dóue stipendii a 475 fl. pentru ascultatori de drepturi séu filosofia la vre-o uni-versitate din afara;

b) din fundatiunea Franciscu Iosefiana; unu stipendiu de 60 fl. pentru scolari dela gimnasii, scóle comerciale séu reale;

c) din fundatiunea Colosiéna: unu stipendiu de 100 fl. pentru as-cultatori de drepturi;

patru stipendii a 60 fl. pentru scolari dela gimnasii, scóle comerciale séu reale.

(Aceste 5 stipendii din urma se voru distribu conformu vointiei te-statórei cu preferintia intre teneri romãni gr. or. din muntii apuseni);

se escrie concursu cu terminulu pãna la 20 Octobre (1 Nov.) 1876.

Doritorii de a se impartasi de unulu din aceste stipendii au a-si as-terne la consistoriulu archidiececanu pãna la terminulu susu citatu cererile sale instruite cu urmatórele documente:

1) atestatu ca suntu romani gr. or.;
2) testimoniulu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu;

3) atestatu validu de paupertate;
4) reversu, ca dupa absolvirea studiiloru va servi in patria celu pu-tieniu 6 ani, la din contra va restitui stipendiulu primitu.

Din siedinti'a plenara a consi-storiulu archidiececanu gr. or. tienuta in Sabiu la 20

2—3 Sept. 1876.

Concursu.

In parochi'a gr. or. din Sacadate, in protopresbiteratulu Sibiiului II, este de a se ocupá unu postu de capelanu lãnga preotulu actualu morbosu.

Capelanulu va partecipá la o ju-

metate din veniturile parochiale re-mãnendu ceealalte jumetate pentru pa-rochulu morbosu.

Venitulu preste totu este din 20 jugere pamentu de aratu si fenatiu fl. 400. Din stola fl. 300. Prin urmare pentru capelanulu s'aru vení fl. 350.

Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu, sa-si dovedésca cualifi-catiunea loru precisa in statutulu or-ganicu, inaintãndu-si dncumentele la subsemnatulu oficiu ppresbiteralu pãna la 12 Octobre st. v. a. c.

Din siedinti'a comitetulu parochi-alu gr. or. tienuta in Sacadate la 26 Sept. 1876.

Comitetulu parochialu gr. or. din Sacadate.

I. Popescu,
ppresbiteru.

(1—3)

Concursu.

Pentru intregirea statiunei inve-tiatoresci la scól'a gr. or. din Ocn'a, parochi'a infer. se deschide concursu cu terminulu 15 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

- a) din cass'a comunala 155 fl.
- b) dela parochieni 40 fl.
- c) din cass'a epitropiei parochiale cá relutu de cuartiru 10 fl.
- d) si lemne de incalditu.

Doritorii de a obtienea numit'a statiune au se fia pedagogi séu cle-rici absoluti; au indatorirea, pre lãnga predarea tuturoru obiecteloru prescri-se de lege in scól'a populara, — a tinea in tóta Duminec'a si serbató-rea cu teneretulu scól'a de repeti-tiune.

Concurentii au a-si tramite re-cursele loru pãna la terminulu pusu onoratulu oficiu protopopescu alu tractulu Mercurei in Mercurea.

Din siedinti'a comitetulu paro-chialu gr. or. Ocn'a infer. tienuta in Ocn'a la 19 Septembrie 1876.

Cu scirea si invoirea oficiulu ppesu respectiv. Ioanu Predovicu,
parochu si presiedinte alu comit. paroch.

1—3

Nr. 310 — 1876.

Concursu.

Pre bas'a bugetulu preliminaru pre anulu 1876/7, din partea adunãrei gene-rale a Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiu in 10—12 Augustu a. c. sub Nr. prot. XXVII se publica prin acést'a concursu la urmatórele stipendie.

1.) La unu stipendiu de 300 fl. v. a. destinatu pentru unu teneru, care-l a absolvitu scól'a comerciala secundaria, si voiesce a-si completã stu-diele la vre-o academia comerciala.

2.) La 2 stipendii de câte 70 fl. v. a. pentru 2 ascultatori de scóle reali din patria.

2.) La 2 stipendii de câte 70 fl. v. a. pentru 2 teneri, cari cercetéza scól'a comerciala inferióra.

4.) La unu ajutoriu de 20 fl. v. a. pentru gimnasisti ori realisti din fundatiunea studiosulu de a V clasa gim-nasiala Emiliu Dionisiu Basiot'a Motiu Dembulu din Abrudu, cu observarea, ca conformu litereloru fundatiunali, la obtinerea acestui ajutoriu, voru avé preferintia studentii din muntii apuseni, ori din fostulu districtu alu Naseudului.

Terminulu concursulu se defige pre 31 Octob. c. n. a. c.

Concurentii la amentitele stipen-die au sa-si substerna incóce concu-rsele loru pãna la terminulu indigi-tatu, provediute cu atestatu de botozu si de paupertate si cu testimoniulu de pre semestrulu alu II-lea alu anu-lui scolastec 1875/6.

Din siedinti'a ordinaria a comite-tulu Asociatiunei transilvane tienuta in Sabiu la 19 Sept. 1876.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetia-torescu la scól'a populara gr. ort. din Zlatn'a, se deschide concursu pãna la 10 Octobre a. c.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu de 160 fl. v. a. din cass'a bisericei, si jumetate din veni-tulu cantorescu, pentru care va portã si serviciulu de cantore.

Concurentii au de a-si substerne petitiunile subscrisulu, instruite con-formu prescrieloru stat. org.

In contielegere cu comitetulu pa-rochiale.

Abrudu in 10 Sept. 1876.

Ioanne Gallu
insp. scol.

(2—3)

Nr. 2133 Pr.

Concursu.

Se deschide pentru dóue stipendie câte de 120 fl. din fundatiunea lui Gavriulu Fauru de Teiusiu.

Recurentii au se astérna recursele loru pãna in 20 Octobre st. v. a. c. la consistoriulu din Oradea-mare, in-struite cu:

- a.) Carte de botozu;
- b.) Certificatu despre seracia;
- c.) Testimoniu cu calculu emi-nentu despre progresulu facutu in anulu precedente scolastic;
- d.) Certificatu despre starea sa-nitara si purtarea morala.

Aradu, 2 Septembrie v. 1876.

Ioanu Metianu, m. p.

(3—3)

episcopulu Aradului

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de Ca-pelanu, pre lãnga fórté neputinciosulu si ajunsulu la adenci betránctie pa-rochu Ioanu Tatulea, in parochi'a de clas'a a III-a gr. or. din Predealu in tract. protopresbit. alu Branului, se escrie prin acést'a, cu concessiunea maritulu consistoriu archidiececanu, coucursu cu terminu pãna la 1 No-vembre a. c.

Emolumentele impreunate cu men-tionatulu postu de capelanu suntu jumetate din tôte veniturile parochiali.

Concurentii au a tramite mie sub-scrisulu suplicele loru instruite in sensulu „Stat org.“ si conformu dispo-sitiuniloru sinodulu archidiececanu din 1873 pentru regularea parochie-loru § 16 p. d.

Brasiovu, 10 Septembrie 1876.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectiv.

Iosifu Baracu

ppresb. cá adm. alu
ppresbiter. Branului.

(3—3)

Edictu.

Ioanu Nicolae Valcanu din Poiana ettulu Sabiiului, — carele de 5 ani si siese luni a parasitu pra femeia sea An'a Ioanu Valcanu fára a se sci lo-culu petrecerei lui presinte, — se ci-téza a se presentã in terminu de unu anu si o di si anumitu pãna in 20 Sept. 1877, inaintea subsemnatulu scaunu ppresbiteralu căci la la din contra procesulu divertialu pornitu asupr'a-i se va pertractã si decide si in absenti'a lui.

Mercurea 16 Sept. 1876.

Scaunulu ppresbiteralu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu,
adm. prot.

1—3

Pentru economii de oi.

In Puszta Szt. Mihai lãnga Hue-dinu (Banfi Hunyad) nu departe de Clusiu se primescu pãna la 3000 oi pre tempulu de érna de acum'a pãna in 21 Martiu cal. nou la pasiune cu pretiulu de 50 crp. v. a. iér' intemplãndu-se se aiba lipsa de fenu 1 fl. 50 cr. de fiesce care oaia.

Voitorii de a duce oile acolo se potu adresã séu in Sibiu la negocia-toriulu dlu Rafaclu Nurisan in pia-tiulu celu mare, séu la inspectoriulu mosiei dlu Bangi Sandoru in Puszta Szt. Mihai.

3—3

Editor'a si tipariulu tipografiei archidiececane.